

Motion till riksdagen

1988/89: Kr270

av Ragnhild Pohanka och Birger Schlaug (båda mp)
Fäbodlar

Det äldsta funna dokumentet angående fäbodlar visar att sådana fanns redan på 1200-talet i Sörmland. Ett annat dokument från 1425 visar att ett väl utvecklat fäbodssystem då fanns i Hälsingland och Dalarna. Glansperioden inföll så sent som i slutet av 1800-talet och kring sekelskiftet, då det fanns ca 20000 levande fäbodlar i Sveige.

I dag finns knappt 200 kvar och antalet sjunker med en skrämmande hastighet – ca 10% årligen. Några av våra gamla rötter håller på att förintas och en kultur håller på att dö ut.

De levande fäbodlar som i dag finns kvar håller Sveriges äldsta tradition levande. Genomsnittsåldern på brukarna är 65 år och den nya generation som vill ta över ges mycket ringa möjlighet till detta. Tvärtom motarbetas de – ibland t. o. m. av mejeriföreningarna som en gång bildades för att värna om de små mjölkleverantörerna.

Men fäbodbruket är mer än kultur – det är ett sätt att leva och dessutom en form av ekologiskt anpassat jordbruk. I Norge, där man värnar om fäbodbruket, finns i dag ca 3 300 väl fungerande levande fäbodlar i drift.

I Sverige satsas framförallt på en handfull stora och välreklamerade fäbodlar som stöds av samhället. De ägs av kommuner och drivs av turistföreningar eller hembygdsföreningar. Besökarna är många. Projekten är lovvärda.

De få verkligt levande fäbodarna, som ägs och brukas av dem som bor i bygden, kommer snart att vara döda fäbodlar – kvar blir endast några turistjippobetonade projekt och fäbodlar ombyggda till sommarstugor. Trots att det finns människor som vill bli fäbodbrukare. Med utveckling mot ett biologiskt jordbruk, utan kemikalier och konstgödning kan fäbodarna bli en såväl lönsam som praktisk nisch – medan djuren betar på fäboden kan marken på gården användas till att odla det foder djuren behöver under vintersäsongen.

Som en liten del av Landsbygd 90-projektet bör stöd till fäbodsverksamhet vara en naturlig del.

Skälen för att inte utarma fäbodkulturen än mer är många:

- sysselsättningsskäl: fler arbetstillfällen i glesbygd
- landskapsvård: djuren håller efter sly och håller landskapet öppet, kulturlandskapet hålls levande
- turistnäringen: i glesbygdskommuner har turismen kommit att få en allt större betydelse: Levande fäbodlar är en kulturell tillgång

- bevarande av SKB: Svensk Kullig Boskap (fjällkor och rödkulla) är den ursprungliga och uthålliga gamla svenska lantrasen, som är lämpad för valldrift och hårda klimat- och terrängförhållanden
- det kulturhistoriska värdet: en hantverkstradition hålls levande med allt vad det innebär av mat, musik, berättartradition och rötter.

Mot. 1988/89
Kr270

Hemställan

Med anledning av det ovan sagda yrkar vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fåbodusbruket och dess roll i ett levande kulturlandskap,

[att riksdagen hos regeringen begär att naturvårdsverket ökar stimulansbidragen till fåbodusbruk från anslaget till naturvårdsåtgärder i odlingsbygd (NOLA) till 450 000 kronor under budgetåret 1989/90.¹]

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om hur det levande fåbodusbruket skall kunna utvecklas.

Stockholm den 25 januari 1989

Ragnhild Pohanka (mp)

Birger Schlaug (mp)

¹1988/89: Jo802.

